

2 | 2026

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

KOLOZSVÁR | 1888–1948/1990. | 36. (96.) ÉVF.
2. SZÁM | 2026. FEBRUÁR | ÁRA: 6 LEJ

TARTALOM

Kedves Olvasó! | 3

Major László: Párbeszédben Istennel | 4

Mikó Ferenc: Ti vagytok a világ világossága! | 5

Burus János: Kőlpény, a „holt falu” lakói (1768–1854) | 7

Moldován-Szeredai Noémi: Régi idők telei | 11

Egy hangon, de nem egyhangúan | 13

Hadnagy Éva: Ahol tenni akarással valóra válnak a közös álmok | 17

Rácz Norbert Zsolt: Lépünk ki a zajból! | 19

Deák Réka: Ünnepi készülődés a Gondviselés székykeresztúri irodájában | 20

Ferencz Tímea Eszter: Erdővidéken – amikor az összefogás ünnepet teremt | 21

Dimény Csilla Júlia: Farsangi barangolás | 22

ifj. Mezei Csaba: Egy-két dolog | 23

Egyházunk hírei | 24

Gyerekvilág | 28

Rejtvény | 31

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Burus János ny. magyartanár (Csíkszereda), **Deák Réka**, a Gondviselés Segélyszervezet munkatársa (Székelykeresztúr), **Ferencz Tímea Eszter** önkéntes (Felsőrákos), **Jakab Éva Fanni Lujza** diák (Újszékely–Székelykeresztúr), **Major László** lelkész (Datk), **ifj. Mezei Csaba** teológiai hallgató (Kolozsvar)

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a **Magyar Unitárius Egyház**, Kolozsvar

Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Megbízott főszerkesztő: **Koppándi Júlia**

Megbízott szerkesztő: **dr. Berki Tímea**

Szerkesztőbizottság: **dr. Bálint Róbert Zoltán** (Egyház és

társadalom), **Dimény Csilla Júlia** (Nők világa), **Farkas**

Izolda (Gyermekoldal), **Ferencz Csaba-Levente**

(Rejtvény), **Hadnagy Éva** (Riport), **dr. Koncz Attila**

(Kultúra), **Mátéfi Tímea** (Lelki élet), **Mészáros Tímea**

médiareferens (Egyházi hírek), **Mikó Ferenc**

(Bibliamagyarázat), **Moldován-Szeredai Noémi**

(Hagyományaink), **dr. Pál János** (Egyháztörténet),

Pap Zoltán (fotó), **Rácz Norbert Zsolt** lelkész (Kolozsvar), **dr. Sándor Krisztina** (Portré), **Székely Andrea** (Szeretetszolgálat), **Széles László** (Ifjúsági oldal)

Tördelés: **Virág Péter**. Olvasószerkesztő: **Dénes Gabriella**

Nyomtatás: **Misztótfalusi Kis Miklós Református**

Sajtóközpont

Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9

Telefon: 0264 593 236. E-mail: kozlony@unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei**

Melinda. A lapok kiszállításával kapcsolatos

felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0740 937 116.

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap 10-e.

ISSN 1220-8418

Támogatók:

Kedves Olvasó!

Itt az ideje a hálaadásnak! Furcsának tűnik, de talán tartozunk ennyivel a Gondviselésnek, miután újra megadatott számunkra januárban, hogy gyermekként örvendezhessünk a sűrű hóhullásnak, a néhol térdig érő hótakarónak, még akkor is, ha utat kell ásni benne, ha el kell takarítani, és didergést hozó lehülés követi, hiszen évek óta nem volt részünk benne, és talán feledteti velünk pár óráig a politikai hírek, a megszorító intézkedések okozta kilátástalanság ránk telepedő súlyát.

Nemcsak az udvaron, hanem a kapun kívül, úton-útfélen is rácsodálkozhatunk a gömbölyödő vagy éppen megroggyanó hóemberekre, melyek ha el is olvadnak a ragyogó napsütésben, szívünkben e 2026-os évkezdetet emlékezetessé teszik. Ehhez járul hozzá egyházunk születése és a vallásszabadság napjának megünneplése, mely ünnep pár esztendeje piros betűs napként szerepel naptárunkban – méltó alkalom arra, hogy ilyenkor büszkébbek legyünk unitárius örökségünkre.

Örömünk és vidámságunk farsang idején feltétlenül tartson ki, hiszen színdarabos bálra, házasemberek báljára, batyukázásra, maskarázásra készülünk vagy éppen pánkót sütünk. Farsangoljunk, jusson még idő kézimunkára, találkozásokra, vendégeskedésre, közös ügyeink megbeszélésére, letűnt korok felidézésére és álmodozásra, tervezésre vagy elcsendesedésre, erőgyűjtésre!

| BERKI TÍMEA

Szolgáljatok az Úrnak örömmel, vigadozva járuljatok színe elé!

(Zsolt 100,2)

Párbeszédben Istennel

MAJOR LÁSZLÓ

Itt nincsenek tabuk, minden megengedett ezekben a párbeszédekben.

Meddig tart ez, Uram? Végképp megfélekedtél rólam? Meddig rejtet el orcádat előlem? Tekints rám, hallgass meg, Uram, Istenem! (Zsolt 13,2-4)

Az Ószövetség minden irata arról tanúskodik, hogy Isten kapcsolati lény, maga a közelség, részvétel. Rá nem csupán az az állítás igaz, hogy van, létezik, hanem az is: történik! Van egy beszélgetőtér, ahol a teremtmények és a teremtő szabadon beszélhetik meg egymással ügyes-bajos dolgaikat. Az Ószövetségben ezeknek a családi dinamikáknak, vagyis az Istennel való társalgásnak három modelljét különböztetem meg.

Az első, fölöttébb izgalmas út a zsoltárok világában tűnik fel előttünk. Meglehetősen sok zsoltár retorikája Isten számonkérésének nyelvét idézi. Miközben arról olvasunk, miként vonják felelőségre Istent a zsoltárok szerzői, hamar rájövünk: itt nincsenek tabuk, minden megengedett ezekben a párbeszédekben. A bibliai emberek tisztában voltak azzal, hogy az életellenes folyamatokkal szemben valójában védtelenek. Éppen ezért gondolták, hogy Istent folyamatosan emlékeztetni kell a dolgára: arra, hogy ő a felelős, neki kell gondoskodnia a teremtés egészéről, hiszen ezt vállalta, amikor létrehívta a világot. Amikor úgy tűnik, hogy a káosz erői felülkerekednek, a zsoltárosok így próbálják tette sarkallni az Örökkévalót. A végkifejlet persze nyitott marad, kérdés, hogy megtörténik-e a változás, beavatkozik-e Isten, vagy továbbra is fenntartja az aktuális állapotot.

Egy másik hathatós nyelvi eszköz az Istennel való alkudozás művészi retorikája. Ábrahám egyedi módon, személyes felelősségtudattól vezérelve az udvariasság és rámenősség kettős stratégiáját választja. Az Isten és Ábrahám közötti párbeszédben az alkudozás hídként jelenik meg, amely az álláspontok és érdekek egymáshoz közelítését szolgálja, ám mindenekelőtt az Isten-ember kapcsolatról és annak mélységéről, intimitásáról szól.

A harmadik retorikai út a meggyőzés, érvelés művészete, amely Mózes és az örökkévaló Isten beszélgetéseiben tárul elénk. Az Ószövetség tanúságtételében Mózes az a földi halandó, aki a legközelebb merészkedett Isten szentségéhez. Leginkább nála érhető tetten, hogy a bizalom terében mit jelent a közbenjárás szolgálata, miként töltheti be valaki a híd szerepét a gondviselő Isten és a szükségét szenvedő emberi közösség között.

E három, az Istennel való társalgás művészetébe bevezető nyelvi-retorikai út egyértelműen jelzi, hogy a bibliai szövegek mély tiszteletet tanúsítanak Isten iránt, de a kockázatvállalás emberi attitűdjei is megjelennek bennük. A mindenkori bibliaolvasó, hívő ember számára szabadságot biztosítanak arra, hogy nyílt és őszinte párbeszédet folytasson Istennel az élet sűrűjében és annak kihívásai közepette. Arra bátorítanak bennünket is, hogy Isten gyermekeiként a hit és bizalom „családias légkörében” vakmerőnek, pimasznak tűnő kérdéseket is megfogalmazzunk anélkül, hogy emiatt büntudatunk lenne, hiszen a bibliai embernek az a tapasztalata, hogy Isten nem hagyja magára az őt keresőket, a benne hinni tudókat, és az őbenne hinni akarókat.

Ti vagytok a világ világossága!

MIKÓ FERENC

*A fény,
a világosság,
a szeretet
képessége
bennünk van.*

Egy bizonyos ideje figyelem, hogy milyen hírek kapnak szárnyra környezetemben. Szomorúan látom, hogy a felületes, látványos üzenetek futótűzként terjednek, míg a mélyebb, időtállóbb értékekhez nincs türelme a társadalomnak. Ezek nem újkeletű dolgok, csak a forma változik. De mégis meg tud lepni, hogy az évet úgymond rossz hírekkel zártuk, és nagy volt a hümmögés. Az új évet rossz hírekkel kezdtük, és sok volt a sóhaj, indulat. Úgy terjednek a rossz hírek, mintha kimondottan szeretnénk félni, és ezt a belső érzést mindegyre táplálni kellene. Egy kis adóemelés, egy kis háború, egy kis megszorítás, és máris megvan a mindennapi félelmünk, tudunk róla beszélni. Ezek a hangok önmagában mindig azt sugározzák, hogy valami nem jó, valami nem tetszik. Ebben a hangulatban teszem fel ironikusan a kérdést, hogy akkor mi is segíthetne? Mitől szűnhet meg a panasz, az elégedetlenség?

Ézsaiás könyvében van egy vízió, ami csodálatos világot ír le: *Akkor majd a farkas a báránnyal lakik, a párduc a gödölyével hever, a borjú, az oroszlán és a hízott marha együtt lesznek, és egy kisfiú terelgeti őket. A tehén a medvével legel, kölykeik együtt heverésznek, az oroszlán pedig szalmát eszik, mint a marha. A csecsemő a viperalyuknál játszadozik, és az alig elválasztott gyermek mérges kígyó üregébe dugja a kezét.* A messiási várakozásnak különleges megvalósulását részletezi, és a zsidó vallásban még mai napig él a messiás eljövételének a hite, ami egy tökéletes világ ígérését tartal-

mazza. Ők is vártak. És valahol mindazok, akik panaszkodnak, szomorú híreket osztanak meg, sóhajtoznak, valami nagy változásra vágnak. Ha én ma csodás változást szeretnék megálmodni, akkor nagy fizetést, illetve nyugdíjat írnék, olyan kórházakat, ahol minden beteget meggyógyítanak és nem titkolják többé a rák ellenszerét. Olyan autópályákról beszélnek, ahol minden falu részére lenne kijárat, és ezeket mindig szárazra letakarítanák, de lehetőleg egész szélességében fűtenék is. Nyaralást a tengeren, alanyi jogon. Ingyen fát, de felhasználva, ugyanakkor gázt is, ha már unnánk a füstöt. Az adók megszűnnének, sőt az állam adna karácsonyi ajándékot, és az egyház is minden héten ajándécsomagokat osztogatna. És persze nem lenne egyházfenntartói járulék. Az az ördögtől való. A fantáziámat még el sem engedtem igazán, csak a mindennapos panaszokra írtam e csodás megoldási változatokat. Nem fog a medve és a tehén együtt legelni. És a fenntartói járulékot sem törlik el. Sajnálom. Az élet kihívásaira nem jön csodás megoldás, akármennyire várjuk. De ez nem szomorú hír. Egyszerűen a világunk így működik. És ez nem baj.

A megoldásokat mindig megtaláljuk. Mert az bennünk van.

Ti vagytok a világ világossága!

A csoda nem karácsonykor vagy az újévi fogadalmakkal érkezik meg, és nem is a messiás eljövételével. A csoda és a nagy változás el sem kell jöjjön. Mert már itt van. A karácsonyi ígélet, amit két hónap után az élet zajos forgatagában és csodavárásunkban hajlamosak vagyunk elfelejteni, az volt, hogy a jel egy kisgyermek lesz. Az élet legtermészetesebb, mégis legcsodálatosabb jele: egy kisgyermek, egy kezdődő élet, kibontakozó világosság és fény.

A csoda itt van bennünk. A világosság itt van bennünk. Nem az ingyenpénz és a rák elleni gyógyszer, nem az erőszakkal megállított háborúk fogják csodás módon megoldani a helyzeteket. Nem kívülről fog érkezni a csoda. A fény, a világosság, a szeretet képessége bennünk van, a csoda bennünk bontakozik ki.

Ézsaiás óta sem élnek együtt a bárányok és a farkasok, rengeteg háború volt, rengeteg adót beszédtek, és mégis itt vagyunk. Ez a világ csodálatosnak és jól működőnek alkotott, ezért itt van és létezik. Mi pedig lehetőséget kapunk ezt felismerni és megünnepelni.

Évszázadokon keresztül farsang idején elődeink ijesztő maszkokkal akarták a sötétséget elűzni. Ezt ma már nem űzzük hivatásszerűen. Ma csak mókából vesszük fel az álarcokat, hogy szórakozzunk, ünnepeljünk, együtt legyünk, éljünk és élvezzük a létet. Mert tudattalanul is felismertük azt, hogy a sötétséget nem harccal, háborúval kell elűzni, hanem megszűnik magától, ahogy világosságot teremtünk.

A világosság bennünk van, a világosság mi magunk vagyunk, a csoda mi vagyunk. Ha hagyjuk ragyogni, sugározni a bennünk lévő szeretetet, akkor felfedezzük a csodát, meglátjuk, hogy minden rendben van.

Az életben élénk kerülő helyzeteket nem tudjuk csodás módon megoldani. De van bennünk egy képesség, amivel születünk, és ösztönösen segít nekünk. A szeretetre való képességünk és a szeretetvágyunk valójában csodákra képes. Ezért a helyzetek vagy mások szidását ne akarjuk csodás, természetfeletti eszközökkel megszüntetni, mert irreális elvárás. Megszűnnek azok önmaguktól, ahogy a fény, az ember, a szeretet, a világosság megjelenik.

Ez velünk kezdődik: meglátni és felsorolni a jót, ami az életünkben van, felfedezni a csodást, ami a szereteteinkben rejlik, kihangsúlyozni, hogy mennyi áldásban van részünk ebben a létben. És a sötétség, a gond, a baj eltűnik. Nyomtalanul, mint a pár hete még itt tornyosuló hóhegyek... Mintha nem is létezne sötétség vagy gond, elillan, mert az élet a fényről, a szeretetről szól!

Tompa Mihály

Farsangban (részlet)

*Mint a szélvész, repül a szánka
A csillogó fehér havon;
Virgonc ifjakkal ülve rajta
Sok szép menyecske s hajadon.
Farsangol a világ! kinek nincs:
Feleséget keresni jó;
Mellőle megszökik, kinek van ...
Oh boldog farsangi idő ...!*

*Csapongó kedv a táncteremben!
Hol a kedélyes nőserég
Egymás arcát, mezét, családját
Ajk-pittyegelve szólja meg;
Hol annyi drága rizspor elfogy ...
És sok mámorban pihegő
Leány a másvilágra táncol ...
Oh boldog farsangi idő!*

*Az öreg úr otthon köhécsel,
És bodza-herbatét iszik,
Mig vígadozni a menyecskét
Rég jól ösmert karok viszik;
És amivel vigasztalásul
Férjéhez tér a drága nő:
Hosszú árjegyzék ... kurta hűség ...
Oh boldog farsangi idő!
[...]*

*Mint a szélvész, repül a szánka
S e mindenféle tarkaság
Engem harsány kacajra indít:
Igy szép az élet ... a világ ...!
Most korholó, hideg vagyok, – majd
Vig pajtás, hűtlen szerető;
Igy bolonditjuk benned egymást,
Oh boldog farsangi idő!*

Kölpény, a „holt falu” lakói (1768–1854)

BURUS JÁNOS

Pipei ritkaságok, apró, de lényeges dolgok kerültek felszínre.

Fóris Géza lelkész emlékének, aki 36 éven át hűségesen szolgálta unitárius híveit, és akinek szívügye volt az egyházközség történetét adató források megőrzése, feltárása.

Szülőhelyemen, a Maros megyei Pipén két temető van: a falu alsó felén, az *Alszegettől* északnyugatra, lankás dombon az *új temető*, míg a falu *felszegei* részében, északkeletre, meredek domboldalon a *régi temető*. Ez utóbbi valójában a régi templom körüli cinterem volt, a közepe táján állott ugyanis az 1657-ben téglalapra épült fatemplom és az 1771-ben állított harangláb (ezt igazolja Simó József unitárius egyházköri jegyző 1779-ben kelt, kétlapnyi feljegyzése is).

A régi temető keletkezésének koráról nincsenek adataink, de feltehető, hogy egyidős a faluval, amely nevének első írásos említése 1325-ből való (*Terra Pype*). Az 1920-as évek végére telt be,

és akkor vált szükségessé az új temető megnyitása. Mindkét temetőt a falu közelében, olyan magaslaton jelölték ki, ahová a felkelő nap sugarai hamar eljutnak, és homokos, száraz talaja van. A felhagyott régi temető tetejét, árkat 1779-ben *Kölpénynek*, *Kölpény tetejének*, *Kölpény árkanak* nevezték. Ezek a hajdani helynevek mára ismeretlenek, és a hajdani „lelkek temetője” ma félelmetes, riasztó képet nyújt: dzsungellé lett, megközelíthetetlen, átjárhatatlan.

Bevallom, sokat töprengtem azon, hogy a halottas anyakönyvből másolt, 86 évet átfogó, 643 elhunyt nevét tartalmazó, közlésre szánt „bus historiával” mit tegyek, mit kezdjek. Mirk László tanár kérdésemre azt válaszolta, hogy „eredeti formájában nem közölhető. Senkit nem érdekel ekkora halállista. Csoportosítani, feldolgozni, emészthetőbbé kellene tenni. Érthető és élvezhető, könnyed legyen a szöveg. Csak azt átvenni, ami fontos, továbbolvasásra készíti az érdeklődőt.” Sokszor átnéztem a kézírásos szöveget, és mindannyiszor mélyen elrejtett értékek, pipei ritkaságok, apró, de lényeges dolgok kerültek felszínre. A továbbiakban ezeket próbálom rendszerezni és közkinccsé tenni.

1768 és 1854 között Gálfalvi István (1768–1805), Kisgyörgy András (1805–1808), Markos András (1809–1832), Vitális Mihály (1832–1849) és Kiss Mózes (1850–1884) voltak a gyászszertartást végző helybéli lelkészek, akik számos esetben az egyházközség belső embereinek (papok, kántorok, iskolamesterek, gondnokok, egyházfik) és családtagjaiknak gyászában is osztoztak:

Anno 1792 Die 21 Maj	Dersi János Cantor feleségét
Anno 1805 Die 3 Maj	Fő Curator urat
Anno 1808 Die 29 8ta	temettetett Tiszteletes Kis György András
Anno 1810 Die 6 9br	a Pipei Cantor Sipos Dániel
Anno 1811 Die 24 10br	Simó András egyházi kisfiát, Istvánt
Anno 1816 Die 27 Febr	temettetett Idős Néhai Tiszteletes Gálfalvi István ao 87 ki felett actorok voltak a sakodi Pap Györke Mihály es Siménfalvi Pap Kolozsvari Sámuel ökegyelmék
Anno 1834 Die 19 Febr	az öreg papot Markos András
Anno 1835 Die 13 Febr	a csecsemő fiam temettetett Vitális Gergely
Anno 1839 Die 18 Sept	Vitális Dénes
Anno 1840 13 Aprl	hü egyházi gondnok Szász Jánost 61 éves
Anno 1845 Die 25 Febr	hü ecclesiai Gondnok Ruzs Istvánt 66 éves
Anno 1847 Die 6 Aprl	néhai kedves emlékü Tudós Derzsi pap Uzoni Fosztó Péter ritka kegyességű s kedves emlékü neje tiszteletes Tóásó Anna természetes halállal 69-ik évében
Anno 1849 Die 25 Aug	Markos Maria Balint Mihalyné 49 évében.

Fájdalmas családtörténeti események is bekövetkeztek:

Anno 1772 Die 28 Jan	a Cantorom Dersi János fiát, Gyurit, anno 1773 Die 1 Febr Józsefet, anno 1791 Die 28 Aug kitsi fiát, Jánost.
Anno 1815 Die 13 Aprl	Nagyobb Simó András gazda ember, die 11 Mai ugyanezen Simo Andrásnak felesége Szász Anna az özvegységében, mely tartott csak 4 hétig, hagyván maga után 4 nevetlen árvákat
Anno 1823 Die 9 Mai	Dombi Simó Mihály kettős fiainak egyike, Mihály, Die 11 Maj kettős fiainak másikája, György
Anno 1826 Die 26 Febr	Solomites Jó Gazda ember Simó András, Die 11 Mar Vincellér Orbán András felesége Simó Kata Ezek ketten egy testvér,
Die 15 Mar	ugyanezen Orbán Andrásnak egyszersmind két fiai András és Mihály
Anno 1830 Die ult. Febr	Gergely Istók János hármas gyermekei közül két leányocskái Susanna és Erzsébet, Die 6 Mart Gergely Istók János hármassának a harmadikja, János.

A vizsgált évtizedek során járványok, ragályos betegségek és más „nyavaják” is sújtották a falut. 1834 és 1848 között himlő okozta 18 gyermek és fiatal halálát, a 11 hónapostól a 22 évesig. 1841-ben például a himlő elvitte:

Anno 1841 Jan 31	Magyari Gergely György 3 éves leányát, Susit
Febr 6	Magyari Zsigmond fiát, Mihályt
Febr 10	Bálint Péter fiát, Istvánt
Febr 13	Bálint András 4 éves fiát, Jánost
Febr 16	Bálint Sigmund 4 éves leányát, Juditot
Febr 17	Burus Orbán János 5 éves leányát, Juliannát
Febr 26	Hegedűs Bálint Mihály 4 éves leányát, Erzsébetet
Mart 1	Ruzs Sámuel 5 éves fiát, Istvánt

A kolera sem került el Pipét. A falu korellának nevezte a járványt, amely 1849. július 23-tól szeptember 6-ig 19 áldozatot követelt:

Anno 1849 Jul 23 Bálint Pál 23 évében
 Jul 27 Gergely János 31 évében
 Jul 28 Orbán István 78 évében
 Jul 29 Orbán János 42 évében
 Jul 31 Orbán János 13 évében
 Aug 3 Simó Jánosné 61 évében
 Aug 5 Felszegi Simó János 74 évében
 Aug 6 Özv Bálint Ferencné 71 évében
 Aug 7 Orbán Istvánné Szász Kata 72 évében
 Aug 8 Simó András 33ik évben
 Aug 8 Bálint József 6ik évben
 Aug 16 Gödörbéli Orbán Péter 25 évben
 Aug 23 Gergely János 56 évben
 Aug 23 Orbán Dani 32 évben
 Aug 26 Orbán Kata 3 évben
 Aug 27 Zsigmond György 2 évben
 Aug 30 Zsigmond Kata 27 évben
 Szept 3 Bálint Julianna Szász Jánosné 17 évben
 Szept 6 Bálint Kata 47 évben

A (szamar)köhögés gyermekáldozatokat követelt:

Anno 1832 Die 15 Oct Óriző Simó András leánya Susanna 1,5 esztendő
 Anno 1835 Die 1 Aprl Hegedűs Pista 6 hetűs leányát, Borbálát
 Anno 1837 Die 17 Mai Bálint Ferenc fiát, Józsefet
 Anno 1849 Die 16 Sept Kádár Júlia 3ik évében
 15 sept Orbán Gyulát 2ik évében
 20 sept Bálint Pál hetűs fiát
 26 Sept 10 hónapos Bálint Kata
 2 Oct Simó János 4ik évében
 5 Dec 11 hetes Bálint János

Két gutaütésben elhunyt embert temettek ebben az időben, a másodikról feljegyezték: Anno 1816 Die 13 Febr néhai Gergely István özvegye Rüszt Panna, aki azelőtt való nap kalákába volt, vígan volt, ett, ivott, különös jókedvet mutatva a többieknek is, és míg hazavitték volna a Kalákás Háztól, addig megholt bizonyosan guttaütésben. Amíg itt bizonytalan a halál oka, addig Anno 1791 Die 3 Juli temettem nyavajás guttaütésben holt Orbán Györgyöt – jegyezte be a lelkész.

A vízkórság és száraz-, illetve forróbetegség sem kerülte el a falu lakóit. 1839-ben vérhas pusztított: Die 10 Sept Gergely Katát 3 évest, 12 Sept Molnár Simó Juliát 1 éves, 15 Sept Orbán Ferenc Katát 15 évest, 18 Sept Vitális Diennest negyed fél évest, 20 Sept Gergely Istvánnét Sigmund Erzsébetet 52 évest, 30 Sept csecsemő Ferenc Mihályt, 3 Oct Bálint Juditot 6 éves, 3 Oct Fazakas Katát, 9 Oct Tiszteletes Gálfalvi Éva asszonyt 76

évében, 19 Oct Gergely Juditot 6 éves, Anno 1850 Die 20 Jan Ferencz János 65 évben.

Gyermekszülésben, gyermekágyban négyen hunytak el. Négy esetben véletlen és természetes halál szerepel ötvenes és nyolcvanas éveiket taposó elhunytak esetében.

Forró víz okozott két esetben tragikus halálestet: anno 1835 Die 14 Oct Szász János Pista 2 esztendő fiát, Mihályt és Anno 1839 Die 5 Jan Fazakas Istvánt 6 évest temetik el emiatt. Tragikus baleset egyébként kevés volt. 1791-ben feljegyezték, hogy felszegi Simó Mihály leánykája beleesett a Felszeg-kútjába és belehalt. 1815-ben Orbán István akkor nősült fiatal házasember váratlanul hunyt el. Ugyanebben az esztendőben Simó György veszítette el egy 20 esztendő fiát és egy 18 esztendő leányát. Ebben az évben egyébként 14-en haltak meg fiatalok és öregek

egyaránt, a halálesetek okát nem jegyezték fel, írja Fóris Géza lelkész. A temetési adatok súlyosabb testi fogyatékoságban szenvedő elhunytokról is tudósítanak:

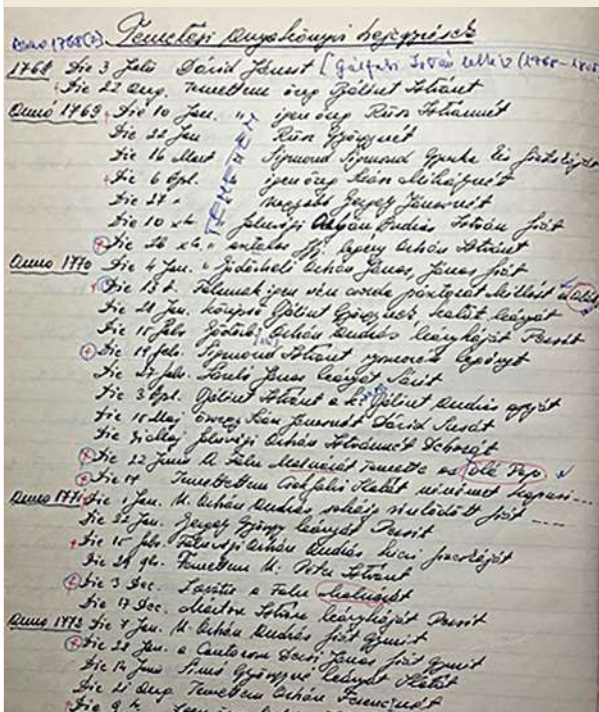
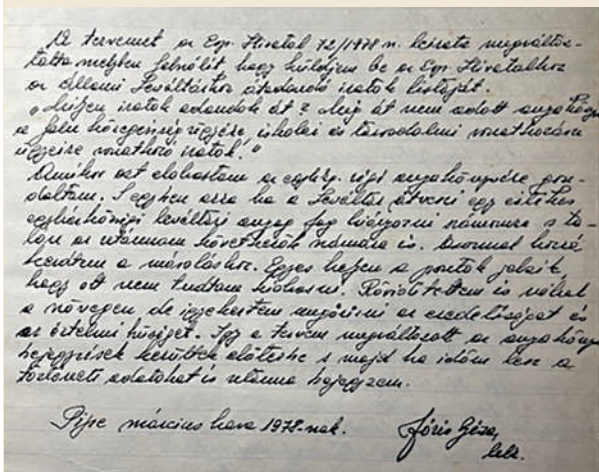
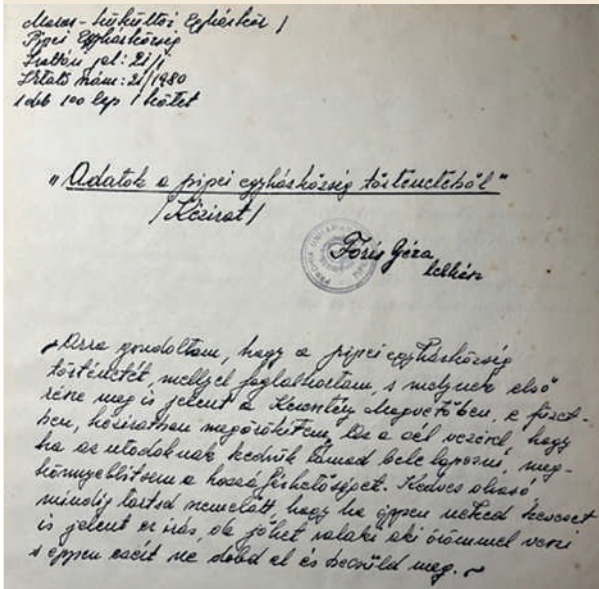
- Anno 1792 Die 28 Febr a Szöllő alatt való Gergely Mihály néma fiát, Istvánt
- Anno 1799 Die 13 Nov Gödörbéli Orbán Györgynek idétlen fiacskáját, Mihályt Boldogtalan Néma Gergely Bandzsit
- Anno 1837 Ügyefogyott Gergely Katát 21 évest.

Külön érdekesség, hogy néha az oláh pap, illetve a véckei kántor végzett temetési szertartást a falunak igen vén csordapásztorai és molnárjai halálakor 1770–1771-ben, illetve anno 1801 Die 27 Aprl László Mihálynak Pista nevű fiát és Die 22 8br Minya nevű fiát a véckei Cantor temette. Ritkán az elhunyt foglalkozását is megemlítették – asztalos ifj legény Orbán István (1769), vincellér Orbán András fiát (1773), majd őt is (1786).

Pipei viszonylatban kevés ember élt 90 éven felül: 1790-ben hunyt el Gödörbéli Orbán István 95 éves, 1815-ben hunyt el Szász Ferenc és Orbán András 92 éves, 1833-ban hunyt el Szász András 94 éves, 1852-ben hunyt el Gergely András 92 éves.

Pipe népszerűségi adataival is érdemes összevetni a fentieket. 1801-ben Lázár István püspöki vizitációjánál 272 lakos szerepelt. 1839-ben Székely Miklós püspöki vizitációjánál a lelkek száma így állt: egész bér adó gazda van 33, fél béres 2, napszámmal fizető 3, összes szám a két nemben 308.

A „halálszagú” Kőlpény, a „halott falu” fölött rég elnémult a szívszorító családi sirámok hangja, iszonyatos csend ülte meg, amely befődte a nagy múltú „élő falut” is, amelyért így imádkozom: Ó, Uram, tartsd meg az én hanyatló-haldokló kedves kis falumat!

Régi idők telei

MOLDOVÁN-SZEREDAI NOÉMI

Két nap múlva mentek a következőhöz, és így jártak körbe egymáshoz.

Két idős néni emlékei által tekintünk vissza két kis székelyföldi falu farsangi szokásaira, mely által a téli mindennapok elevenednek meg.

Csekefalván Major Eszter emlékezett vissza kislány-, lány- és fiatalasszony korának jellegzetes téli szokásaira. Vízkeresztől farsang végéig farsangoltak, azaz ugyanoda jártak minden este: egy család nyári konyhájába – külön a lányok és külön az asszonyok. Vacsora után mentek a fonóba, vitték magukkal a „dolgot”. Volt aki font, más kötött, mások egyebet kézimunkáztak. A legények később mentek, leültek, énekeltek, és ha a lány leejtette az orsót, akkor amelyik fiú felvette, annak csók járt. Volt úgy is, hogy felöltöztek „farsangnak”, azaz maskarába és megtáncoltatták a lányokat, akik néha felismerték táncpartnerüket. A maskarába öltözés többször is megtörtént farsang alatt. Máskor az asszonyok öltöztek be és mentek maskarába. Más családokhoz is bementek, nem beszéltek, inkább csak mutogattak, hogy ne ismerjék fel őket. Annak a családnak, aki fogadta a fonót, tavaszszal mindenki napszámmal segített.

Farsangkor hamulúggal főzött kukoricát vittek. Farsangvégre pánkót süttöttek.

Minden télen, január végén vagy február elején, színdarabos, házasesmerbált tartottak, amelyre a színdarabot a tanító tanította be: Varró Sanyi, Szabó Mózsi, majd Köntész tanító néni. Az ifjúságot táncrea tanították. Bátkor a kicsi kultúrban annyian összegyűltek, hogy nem volt elég hely, volt aki kint állt. Akik azelőtti évben kötöttek házasságot, az új asszonyt és az új embert felhajították a bálban. Mikor bevezették a villanyt, 1960 körül nagy ünnepély volt. Varró Sanyi tanította be a műsort: „Lámpa, lámpa, lámpa, petróleumlámpa. Jaj de vakítóan halvány a világa. Nem is való egyéb másra, csak a petróleum pusztítása” – így panaszol a jó Major Ákos bátya. „Hogyha villany volna, újságot olvasna, s a rezesbandának éneket kottázná.” Télen a rezesbanda is próbált hetente, kilenc-tíz férfitagja volt, Major Ákos volt a karmester, és ő kottáztott.

Tollat fosztani és rongyot vágni is jártak, a ronság és a kománék gyűltek össze szerre egymásnál. Két nagy mosdótálat tettek a konyhaszatra, egyikben volt a tollú, a másikba tették a lefosztott tollút. A tollú végéről a nagy kotángokat [tollszárazakat] letépték, s azt dobták maguk mellé a vederbe. Mikor annyira telt a tál, a tollút belőle párnába tették. Utána a jelenlévőket megkínálták lapótyával és melegített borral, vagy nagy kőttes kiflivel. Két nap múlva mentek a következőhöz, és addig jártak körbe egymáshoz, amíg mindenkinél elvégezték a tollfosztást. Így volt a rongyvágással is, amelyből majd rongyszőnyeget szőttek.

A lapótyát így készítették: fél liter sós vizet csináltunk, bele élesztőt, s azzal megdagasztottuk a jó fél kiló lisztet. Mikor megkelt, kiszedtük kicsi gombócokra, és azt vizes kézzel kinyújtottuk. Serpenyőben olajon mindkét oldalát megsütöttük.

A hamulúgban főtt kukorica így készült: egy tarisznyába beletettünk egy szűrőszitányi hamut, összekötöttük. A 10–15 literes fazekat félig töltöttük hideg vízzel, abba egy fakanálra felkötöttük a hamus tarisznyát, hogy ne mélyedjen el teljesen a vízben, s akkor bele a kukoricát: 4-5 cső „lófogú” kukoricát lefejtettünk és beletettük.

Jól főtt, és mikor lejött a haja, akkor „lehajaltuk” és a kútnál hideg vízzel addig mostuk, amíg szép tiszta leve nem lett. Akkor újra feltettük főni meleg vízzel, és addig főztük, amíg megrepedtek a szemek.

Dobos Margit néni a kiskedei telekre emlékezett vissza. Január februárban guzsalyt fontak, kender dolgoztak fel, tavasz felé megszapulták és előkészítették a szövésre. Csak akkor vitték be a szövőszéket a házba, amikor a megszapult kenderfonal megszáradt, bár húsvétra kész kellett lenni a szövéssel. Este mentek a kórusba, s ott fontak – házról házra jártak – nappaliba, hétfőtől péntekig. A szombat esti harangszó után a guzsalyt letették. Utána már csak horgoltak. Mindig dolgoztak. Ha nem fontak, akkor csipkét kötöttek (horgoltak) vagy zoknit, szvettet, kamáslit kötöttek. A lányok külön jártak délután, nem egész télen, csak egyszer járták végig a falut, minden lány egyszer fogadta a fonót. Ahol a fonó volt, ott a házigazda megvendégelte a résztvevőket tésztával és almával. A tészta lehetett krémes, Kossuth-kifli, pánkó, mézes – nagy változatosságban.

Nálunk ritka volt az a ház, ahol az anya nem szolgált Bukarestben, s ez meglátszott a főzés sokoldalúságán – mesélte Margit néni. A kórusban is megbeszélést a receptekről, mindig valami ügyes dologgal foglalkoztak. Este újra a szülőkkel mentek a fonóba, ahova késő este megérkeztek a legények is. Körülbelül 1950-ig tartott a beöltözés hagyománya: kecskének öltözve, pásztor kíséretével járták végig a falut. Az 1930–1940-es években vasárnap délután az asszonyok az iskolába mentek, az egyházi nőszövetség találkozóira. Minden télen színdarabos bált tartottak, nagy színdarabbal és sok szereplővel. Előadták a *János vitézt*, a *Liliomfit*. A színdarabot Borbáth István földesúr tanította be a tanítóval

karöltve. A szereplők inkább fiatalok voltak, ritkábban házasok. Próba esténként volt – lehetett vinni a gyermekeket. A bál napján jöttek a vendégek. Székelyszentmiklósról, Medesérről, Kobátfalvára is elmentek bálba, és onnan is mindig eljöttek Kiskedébe. A színdarabos bálra először zenészt fogadtak: rugonfalviakat vagy gagyiaikat: hegedűst, cimbalmost és brácsást, később harmonikást, öt-hat zenészt. Mikor lejárt a színdarab, húztak egy nótát a szereplőknek, egy vagy két nótát a közönségnek, majd behúzták, és éjfélezni mentek haza. Vitték a vendégeiket haza. Szégyen volt, ha valakinek nem volt, nem került

vendége. Ilyenkor töltelékes káposzta, majorságsült, krumplipüré, rizs, uborkasavanyúság, bor, pálinka és sütemények kerültek az asztalokra. Két óra felé mentek vissza. „Úgy belemelegedtek, édesanyja-lelkem, hogy délfelég tartott a tánc. Az édesanyák reggel fele hazamentek, és ráhagyták a leányokat a Gardírmamákra, ha a lányok mentek volna haza, a fiúk az ajtóhoz álltak s kérték fel újra őket, s kellett táncolni.” Februárban tették fel a szövőszéket és húsvétig szöttek asztalneműt, törülközőt, dörgölőt (törlőkendőt), zsákokat, alsólepedőt.

Fotók: Gál Barna

Egy hangon, de nem egyhangúan

*Bár nem Kolozsváron született, ott nőtt fel **Pusztai Enikő**, a belvárosi unitárius egyházközség Unisono kórusának vezetője. A Báthory-liceum reál osztályába járt, illetve párhuzamosan a Horea úti zeneiskolába. Meghatározó élményt jelentett számára, hogy bekerült a Halmos Katalin vezette líceumi kórusba, ezért amikor pályaválasztásra került sor, a zenepedagógia mellett döntött, amellyel összefüggésben karvezetést is tanult az akadémián. 2019 óta a Sigismund Toduță Zenei Főgimnázium zongoratanára. Beszélgetőtársa Koncz Attila rovatvezető, a Mathias Corvinus Collegium kolozsvári képzési központjának kutatótanára volt.*

Hogyan kerültél kapcsolatba a belvárosi gyülekezettel?

Tulajdonképpen az orgona volt az oka. A zeneakadémián ugyanis nemcsak zongora-, hanem orgonatanulmányokat is folytattam, ott pedig csupán egyetlen hangszer jutott az összes növendékre, kellett tehát keresnem egy helyet a gyakorláshoz. Bekopogtam az egyházközséghez, ahol az akkori lelkész, Bálint Benczédi Ferenc fogadott. Róla köztudomású, hogy nagy zenebarát, így egyből igent mondott, de cserébe azt kérte, hogy néha jöjjenek kántorizálni is. Így indult az itteni pályafutásom. Az Unisono kórus történetének kezdetei 2012-ig nyúlnak vissza, akkor énekeltük először nagypénteken a passiót – alkalmi fellépésnek indult, ám végül úgy döntöttünk, együtt maradunk, megpróbálkozunk más darabokkal is.

Manapság egyre kevesebben énekelnek az istentiszteleteken, hogy lehet így kórust verbuválni?

Nem az a baj, hogy az emberek ne szeretnének énekelni, szerintem inkább arról van szó, hogy – mondjuk ki – ellustultak. Kevesen és nehezen hajlandók erre áldozni az idejükből, főleg a fiatalabb generáció. Ha nincs kedve, nem jön, nem érzi úgy, hogy a kórustagsággal egyfajta kötelezettséget is vállalt. Egy gyülekezeti énekkarban persze könnyebb a helyzet, mert más korosztály alkotja a társaság gerincét.

Ahogy látom, a mi tagjaink nemcsak azért jönnek, mert szeretik a zenét, hanem azért is, mert jól érzik magukat egymás társaságában,

szeretnek együtt lenni. Sokszor mondják a próbák elején, hogy nehezen indulnak el otthonról, de végül mégis csak eljönnek, mert úgy érzik, tartoznak ezzel a többieknek. Az, hogy jó a társaság, abból is látszik, néha milyen nehéz fenntartanom a figyelmet, mert olyan lelkesedéssel ugratják egymást, hogy elsodor minket a vidám hangzavar.

A közös éneklés pozitív hatása ma már tudományosan bizonyított tény...

Lelki feltöltődés és sikerélmény – ezek jelentik a kulcsot. Azt szoktuk mondani, a közös éneklés nem csupán kellemes élmény, pihentető elfoglaltság, hanem kimondottan gyógyító hatású tevékenység. Egy-egy intenzív próba nyomán kitisztulnak a gondolatok, elsimulnak, de legalábbis kisebbnek tűnnek a nehézségek, megerősödik lelki immunrendszerünk. Aki kórustag, azt is jól tudja, mennyi kínlódással jár időnként olyan darabokat megtanulni, amelyek feszegetik képességeink határait, hogy aztán a sok befektetett munka nyomán mégis azt mondhassuk: sikerült, megcsináltuk.

Gyülekezeti kórusként persze sok szempontból másképp működünk, mint egy profi társulat. Ha például valakinek gondot okoz megugrani valamelyik mű szintjét, akkor sem mondhatjuk neki, hogy inkább gyere csak hallgatóságnak, és ülj be valamelyik padba, amíg mi éneklünk. Sok kórusvezető kollégámmal beszéltem erről, hiszen benne van a pakliban, és egyáltalán nem könnyű kezelni az ilyen helyzetet. A legfontosabb szerintem, hogy pontosan tisztában legyünk a tagok hang- és egyéb adottságaival, illetve képesek legyünk hosszabb távon előre gondolkodni a talán lassabb, de biztos fejlődés útját keresve.

Milyen szempontok szerint, honnan válogatjátok a zeneműveket?

Az Unisono számára már az elindulás apropója, a nagypénteki passióéneklés az év talán legfontosabb fellépését jelenti. Mostanában már nemcsak Kolozsváron adjuk elő, hanem saját vállalatunkból olyan kisebb gyülekezetekbe is elvisszük, ahol nincsenek annyian vagy olyan zenei tudással felvértezve, hogy maguk szólaltassák meg Jézus szenvedéstörténetét.

A repertoárunk ugyanakkor nem korlátozódik a kifejezetten egyházi művekre, köszönhetően annak, hogy az egyházközösség vezetése nagyon nyitottan áll hozzánk. Egyébként sem könnyű feladat olyan darabokat találni, amelyek hangmagasságban, tudásszintben, nem utolsósorban az egyes szólamok létszámának, erejének tekintetében egyaránt megfelelnek számunkra, ráadásul a tagjaink is kedvvel éneklük. Így választottuk ki például nemrég a Bagossy Brothers Company egyik dalát, amelynek kórusra átírt változatát Magyarországról szereztük meg.

Gyorsan hozzáteszem: elég kemény diónak bizonyult a megtanulása, mert újfent bebizonyosodott, hogy a könnyűzene olykor sokkal nehezebb a klasszikusnál... De megcsináltuk!

Nagy élményt jelent számunkra az is, ha időről időre eljutunk kórustalálkozókra, ahol más együttesek tagjaival cserélhetünk tapasztalatot. A nagyobb szabású események között feltétlenül említést érdemel a kórusok éjszakája, amely Kolozsvár zenei életének fontos színterévé vált az utóbbi időben.

Ami az én szívemnek talán a legkedvesebb fellépésünk, az a karácsonyi úrvacsoraosztás. Valamelyik évben tulajdonképpen minden előzmény nélkül jutott eszünkbe, mi lenne, ha nem csupán a kántor játszana valamilyen darabot az egyébként elég hosszadalmasan zajló szertartás alatt, hanem mi töltenénk ki ezt az áldott időt énekszóval. Amúgy is sok karácsonyi éneket ismerünk, hát akkor miért ne fokoznánk így az áhítatot. A visszajelzésekből aztán kiderült, mások is hasonlóképpen élték meg az újítást, jólesett az embereknek kedves ünnepi énekeiket hallgatni.

A gyülekezet hogyan értékeli a munkátokat?

A templomban a közönségnek korlátozott lehetősége van a visszajelzésre, a viselkedési szabályok meglehetősen szigorúak. Az ajtón kilépve aztán a legtöbb ember a szó szoros értelmében visszatér az égből a földre, ha néhányan maradnak is még beszélgetni, a nagyja hamar szétszéled. Én másban mérem ezért a sikert – a kórushoz csatlakozók számában. Ők

ugyanis azért jönnek hozzánk, mert valamikor valahol hallottak minket énekelni, és az alapján döntöttek a csatlakozás mellett. Legtöbbször ráadásul fiatalokról van szó, akiknek a belépése dupla öröm, hiszen nemcsak a létszámot növelik, hanem hosszabb távon a jövőt is jelentik az együttes számára.

A kórus egyébként először úgy bővült, hogy a feleségek után elkezdtek járni hozzánk a férjek. Szóval az alapot, a kemény magot a házaspárok jelentik. Bekapcsolódtak idővel a gyerekeik is, hiszen vannak közöttük többen, akik zenészek, és ha megkérjük őket, örömmel vesznek részt a munkában a fontosabb fellépések előtt. Nagyon ügyesek, elég nekik néhány próba, és profi módon segítik ki a nehezebb helyzetben lévő szólamokat. Szükség van rájuk, hiszen az emberi hang, ahogy öregszünk, egyre nehezebben bírja a magasságot.

Ez karnagyként is komoly kihívást jelenthet számodra.

Évekkel ezelőtt azt mondtam volna, hogy sokkal jobban szeretek kórusban énekelni, mintsem vezetni azt. Aztán az idő múlásával szépen hozzám nőtt a feladat, és ez is a részemmé vált. Az elején – bevallom – nem nagyon értettem hozzá... Keményen dolgoztam azért, hogy jól tudjam csinálni, amiben sokat segített, hogy egy másik kórusban szintén énekeltem, és sok mindent el tudtam ott lesni. Menet közben a legkönnyebb tanulni.

Kórust alapítani amúgy nagyon nehéz feladat. Főleg Kolozsváron, vagy minden olyan helyen,

ahol nagy a konkurencia, működnek más társulatok is. Aki már énekel valahol, nehezen vállal be egy további helyet, a profi zenészek világa pedig eleve más. Nekem most leginkább a repertoár kialakítása jelenti a kihívást, de ha ez jól működik, akkor vitathatatlan, hogy a kórustagok verbuválása is könnyebb.

Melyek a határok nyelvben, stílusban, időben?

Az Unisono nagyon változatos repertoárral dolgozik. Az egyházi dallamok közül egyaránt megszólaltatunk régiakat és újakat. Itt is érvényes, amit korábban mondtam, hogy a modern általában nehezebb...

A könnyed műfajba tartozó zenét különösen szeretjük. Nemcsak a magyar szerzőket, hanem a külföldieket is, akik kulturálisan távolabb állnak tőlünk. Éneklünk spirituálékat, vagy éppen Simon és Garfunkeltól a *The Sound of Silence*-t, ami örök klasszikus. A kórus tagjainak fő kedvence egyébként a *Cum decore* című darab, amely Tielman Susato, egy XVI. századi flamand reneszánsz zeneszerző műve. Szóval a repertoárunk legalább fél évezredet ölel át: az 1500-as évektől napjainkig.

A mostani karácsonyra is készültünk egyébként különlegességgel: megtanultunk egy svéd éneket, amelynek a magyar fordítását ugyancsak elkészítette egyik társunk. A közönségünk számára nem volt ismerős, így annál nagyobb meglepetést és örömet okozott.

Hogyan lehetne ezt a pozitív élményt a templomi éneklés feltámasztására használni?

Valóban nem túl fényes a helyzet. Általában azt tapasztaljuk, hogy csak a kántor énekel, itt a belvárosban esetleg még mellette én, és ha lenézek, azt látom, hogy sokak előtt zárva van az énekeskönyv, tehát még csak a látszatra sem adnak, hogy követnék a dallamot. Ez nagyon szomorú, főleg, ha a konfirmandusokra gondolok, akik között pedig sok zeneiskolás van. Komoly problémával állunk tehát szemben, de hozzátartozik az igazsághoz, hogy nem egyik pillanatról a másikra alakult így, hanem hosszú folyamat eredményeként.

Kolozsváron egyébként már a kilencvenes évek közepén igyekeztünk hűségnek marad-

ni az eredeti unitárius zenei örökséghez, pontosabban feltámasztani azt – ami nem volt könnyű, és nem ment konfliktus nélkül. Előfordult, hogy sokan rá se ismertek egy-egy énekekre, amikor elkezdtek úgy előadni, ahogyan egyébként az énekeskönyvben szerepel. Kiderült, hogy sokkal változatosabb, izgalmasabb a dallamkincsünk, mint ahogy gondoltuk. De persze ehhez is hozzá kellett szokni, nem ment egyik napról a másikra, mert sokaknak épp a korábbi stílus volt otthonos, kellemes. Vannak, akik úgy gondolják, szükséges lenne felülvizsgálni a templomban használatos énekeket, ugyanakkor figyelemmel kell lenni az idősebbek ragaszkodására, hiszen ők legalább még kinyitják az énekeskönyvet. Emlékszem, a saját, hozzám hasonló korú unokatestvérem is szóvá tette egyszer, amikor itt járt Kolozsváron, hogy milyen gyorsan énekelnek itt – hát hova sietnek...?

Ha már sietség: messzebbre is igyekeztek elvinni jóhírünket?

Évekkel ezelőtt volt egy nagy tervünk, hogy a kórus elmenjen az Egyesült Államokba koncertkörútra. Voltak rá komoly ígéretetek, de aztán jöttek mindenféle akadályok, például a Covid-járvány, így kútba esett az ötlet. Most azonban újra valami hasonlót dédelgetünk magunkban, szeretnénk eljutni Prágába, ahol

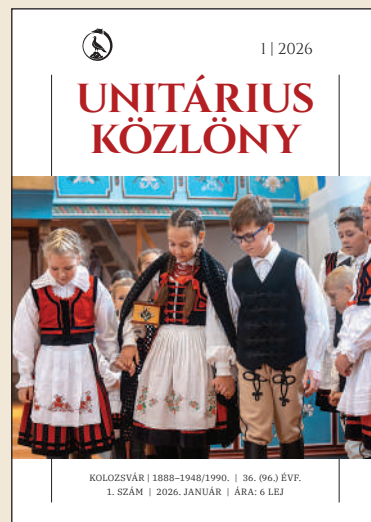
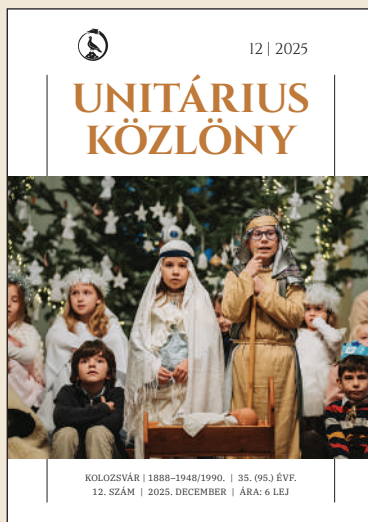
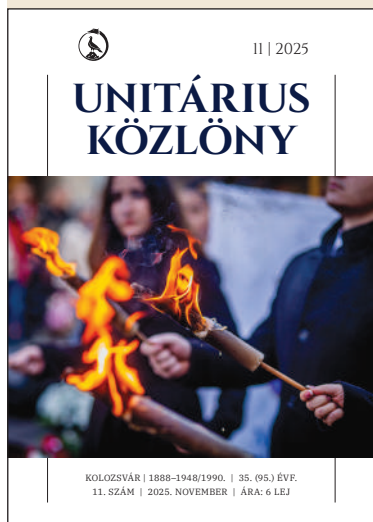
testvérgyülekezet működik, és őket látogatnánk meg. Komoly repertoárt vinnénk magunkkal, ami hozzájárulna művészi fejlődésünkhöz, hiszen akár templomi szolgálatról, akár kórustalálkozóról van szó, azok legföljebb negyedórás programot tesznek lehetővé, egy saját koncertbe viszont sokkal több minden belefér.

Milyen lelki hozadéka van számotokra a közös művészi munkának?

A kórus mindannyiunkban felerősíti az egyházhoz tartozás tudatát. Egészen más úgy templomba menni, hogy amikor belépsz az ajtón, itt is, ott is ismerőst látsz, akivel heti rendszerességgel együtt énekelisz. Ilyenkor azt érezzük, haza érkeztünk. Közösség vagyunk a nagyobb, gyülekezeti közösségen belül, amelynek tagjaként az egymást segítő összetartozás élményét tapasztaljuk meg. Ha valaki izgul fel lépés előtt, elég csak a társaira néznie, és rögtön megnyugszik, mert erőt, biztatást kap a tekintetüktől, mosolyuktól. Ahogy a már említett Bálint Benczédi Ferenc mondta: a templomban, Istennek szolgálva gyengeségeink ellenére sem lehet elrontani, ami szívből jön, legyen az akár imádság, akár ének – ezt tapasztaljuk meg mi is kórustagként, amiért már önmagában megéri minden erőfeszítés.

Legyen Ön is előfizető!

Amennyiben szeretné, hogy Önhöz is eljusson a megújult *Unitárius Közlöny*, jelezze kérését a területileg illetékes lelkészi hivatalban.

Ahol tenni akarással valóra válnak a közös álmok

HADNAGY ÉVA

Sok jót ki tudtunk hozni egymásból az elmúlt két évtized alatt.

Bencéd egy kis unitárius település a Nyikó mentén, közigazgatásilag Siménfalva községhez tartozik, és hiába van két temploma, nagyon sokáig a székelyszentmihályi unitárius egyházközséghez tartozott. A lakosok azonban a különválás mellett döntöttek és lelkészi lakást építettek, ahová húsz évvel ezelőtt Makkai-Ilkei Ildikó lelképásztor és családja érkezett. Az önállósodás jeles évfordulóját és az elmúlt két évtizedet idén szeptemberben méltóképpen, falutalálkozóval is egybekötve kívánják megünnepelni.

Élni akaró, megfiatalodó gyülekezet

Húsz évvel ezelőtt 140-150 főt számlált a gyülekezet, ebből közel hatvanan voltak 70 év fölöttiek. Sajnos az elmúlt húsz évben ez a nemzedék teljesen kihalt, de mindezek ellenére, akárcsak egy igazi csoda, 192 lelket számlálunk most, 70 év fölöttiek pedig csak 35-en vannak – részletezte Makkai-Ilkei Ildikó. A gyülekezet megfiatalodott és bebizonyította akaraterejét, élni akarását. Pezseg az egyházi élet, vegyes kórus, színjátszó csoport ifjúsági egylet a bizonyítéka mindennek. – Fiatalfjaink csapata talán most a legnépesebb és a lelelkesebb. Büszkeséggel tölt el, hogy a húsz év alatt folyamatosan működött az egylet. Karácsonykor huszonegy fiatal vett részt a kántálásán. Gyermekük is vannak, szó-

val valódi csoda ez a mi kis egyházközségünk. Nem tudom pontosan én sem, hogy hogyan alakult így, de hálásak vagyunk a jó Istennek ezért, én pedig külön hálával tartozom néhai Szabó Árpád püspökünknek is, hogy gyakorló segédlelkészként ide helyezett. Kezdként indultunk, én is, a gyülekezet is, de úgy érzem, sok jót ki tudtunk hozni egymásból az elmúlt két évtized alatt – fogalmazott.

A lelkész szerint gyülekezete tele van reménnyel, lendülettel és pozitív jövőképpel, ennek köszönhetően 2019-ben az egyházközség a település központjában megvásárolt egy portát.

– Célunk az volt, hogy ezt az épületet valamilyen módon a közösség szolgálatába állítsuk.

Hagyományos portáról van szó, amely egy kisebb tornácos házat, egy nyolcvanas években épített téglaházat és egy csúrt is tartalmazott – részletezte a lelkész. Mint mondta, nagyon sok tervük volt, szerettek volna valamiféle szálláshelyet kialakítani, hiszen ez hiánycikk a környéken, a faluban pedig egyáltalán nincs, ahol elszállásolni vendégeket, de tájházat és közösségi helyet is terveztek. Így született meg a kultúr-csűr gondolata.

A terveket tettek követték, és az egyházközség pályázatot nyújtott be a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-hez. A projekt elfogadásra került, és Magyarország Kormányának jóvoltából 60 000 forintos támogatásban részesült a kis közösség. – Nem lett volna közel sem lehetőségünk egy ilyen projekt megvalósításához a támogatás nélkül. Mint mentőangyal, úgy érkezett ez a segítség számunkra – fogalmazott. A kultúr-csűr elkészült és 2024. március 16-án fel is avatták

Bencédi Székely István Unitárius Központ néven.

Megvalósuló álmok

Nagy közösségi térrel gazdagodott az egyház-község tehát, amelyre igencsak szükségük volt már, és amelyet az elmúlt két év alatt maximálisan ki is használtak. A létesítményt helyi és egyház-községi célokra egyaránt használják. Válásórát, ifjúsági tevékenységeket és tábortartottak itt, könyvbemutatók, helyi nőszövetségi és egyéb gyülekezeti események helyszíne volt már több ízben. A kultúracsűr ugyanakkor több egyházköri esemény, de családi, világi

programok, rendezvények helyszínékként is szolgált. Bekapcsolódtak a tájházak hetébe is. A portán lévő kis tornácos házban a lakosoktól gyűjtött régiségekből falumúzeumot rendeztek be, amely a helyiekről, de nem csak helyieknek szól, őrizve régmúlt idők emlékeit. A gyűjteménynek helyet adó ingatlant saját erőből újították fel, sőt ki is bővítették vendégszobával és egy filagóriával. A gyülekezet nagy álma, hogy az ingatlan-együttes harmadik épületét is modernizálják, amelyet vendégfogadásra tennének alkalmassá. Saját erőből, a hívek adományaiból kezdődött el a belső munka, és bíznak benne, hogy a jövőben megvalósul ez az álmuk is.

Pezsgő kulturális élet

Makkai-Ilkei Ildikó lelkésznek nagy szerepe volt abban is, hogy újrainduljon a színjátszás a kis településen. Mint mondta, mindig is része volt ez a faluközösség életének, a sok jó tanítónak köszönhetően, akik foglalkoztak a fiatalokkal.

– Mielőtt ide kerültünk, a kilencvenes években is voltak erre vonatkozó próbálkozások, de 2006-ban sikerült újraindítani, és 2007 farsangjában mutattuk be az első színdarabot a házaseberekkel a kosaras bálban, azóta pedig folyamatosan, megszakítás nélkül minden évben betanulunk egy-két darabot – ismertette a lelkész.

A felnőtt színjátszókkal már több mint tizenhárom éve, hogy állandó résztvevői *Az Ekhós szekér nyomában* című Felnőtt Műkedvelő Színjátszók Találkozójának is, amely egy Hargita megyei vándorrendezvény. Idén is gőzerővel készülnek az új színdarabokkal, hiszen február harmadik szombatján tartják rendszerint a farsangi bált, ahol bemutatják a legújabb előadásukat. A lelkész kiemelte, a közösség egységét jelzi az is, hogy a bál előtti főpróbán szinte az egész falu részt szokott venni, visszajelzéseként, hogy igenis fontos, ami épp zajlik, és támogatják azt a csoportot, akik épp az adott eseményt szervezi. És, hogy mi kerül idén bemutatásra a bencédi színjátszók által? Azt megtudhatják mindazok, akik részt vesznek a farsangi kosaras bálon, az eseményre ugyanis mindenkit szívesen látnak.

Fotók: Bencédi Unitárius Egyház-község

Lépünk ki a zajból!

RÁCZ NORBERT ZSOLT

A böjt igenis hatalmas lehetőséget rejt az ember számára.

Idén február közepén kezdődik a húsvét előtti nagyböjt. Hagyományosan az unitáriusok – akárcsak a többi protestáns felekezet – nem tartják a böjt ételtilalmát, mivel úgy gondoljuk, nem az teszi tisztátalanná a testet, ami a szájon bemeleg, hanem mindaz, ami onnan kijön, azaz szavaink, gondolataink. Igaz ez, a felszínesen végzett, csupán ételmegvonásról, a szokások megtartásáról szóló böjt önmagában valóban nem segít. Mindazonáltal – protestantizmus ide vagy oda – a böjt igenis hatalmas lehetőséget rejt az ember számára, miáltal lelkét valóban ráhangolhatja az ünnepre. E mostani írás erről szól.

Létünk meghatározója a zaj. A város, amelyben élek, sosem alszik. Késő éjjel is autók dübörögnek, hangos társaságok sétálnak, gépek kattognak mindenfelé. Aki itt él, megtanul együtt élni ezzel a zajjal. De nem csak a külvilág zajos. Egész létünk a zaj jegyében telik. Zaj árad felénk a Facebookról és az Instagramról, a tévéből, rádióból, az újságból, a reklámból, egymás szüntelen közléskényszeréből. Az egész világ a legharsányabban követeli a maga számára a figyelmet, s az ember egyre tompább füllel, szemmel, tudattal éli az életét. A zaj lenyomata az is, hogy képtelenek vagyunk fél órát, húsz percet ellenni anélkül, hogy ne nyúlnánk a telefonunk után, hogy ne kapcsolnánk be a tévét, hogy ne duruzsoljon a háttérben folyton a rádió, hogy csendben ülünk egymás mellett és figyeljük a világot. A mindenható zaj mindent betölt, s egyszerűen a tudat kábítószerévé válik, amelynek hiányát

akkor érezzük meg, amikor hirtelen szétárad körülöttünk a csend. A zaj megszakítás nélküli ingerlésben tart, újabb és újabb képek villannak, megragadják egy picit a figyelmünket, majd tovaengednek a következő impulzusnak. A figyelmünk minden egyes pillanatban e stimulálásnak kitett, lekötött. Ez végül félálomszerű állapotot generál. Járunk, beszélünk, mozgunk e világban, de tudatunk sosincs jelen. Nem számít, hogy mit jelentenek a jelenségek, dolgok. Egyszerűen vannak, felmerülnek, majd tova szállnak mint egy Facebook-poszt, ami most itt van, majd eltűnik nyomtalanul örökre.

A zaj ellentéte a csend. A csend az, amikor senki és semmi nem akarja magát ránk zúdítani, amikor elhallgat a folytonos közléskényszer, a belső monológ, amikor hirtelen felébredünk a zajból, egyedül maradunk önmagunkkal. A csend természete az, hogy nem tolakszik. A zaj követel, a csend inkább félénken félrevonul. A csend arra ösztönöz, hogy zajkábulatunkból felébredve arra figyeljünk, hogy kik vagyunk, épp mi az, ami foglalkoztat, hol állunk az életünkben, melyek az értékeink, mi az, amit tényleg látunk, a jelenségeknek mi a mondanivalója. A zaj a figyelmünket követeli, a csend a tudatosságunkat kéri. A zaj azt mondja: nézz rám, a csend azt sutogja, ez mit jelent? Miért van így? A csend értelmet ad az életnek, létünknek. A csend az, ami Isten hangja megszólal. Illés, a próféta, a Hóreb hegyén megtapasztalja mindezt. Az Úr erőssége robbanó viharban vonul el előtte, de Isten nincs ott a hangos, ijesztő jelenségekben. Végül halk és szelíd hang kérdezi meg a prófétától: „Mit csinálsz itt?” Ez az elcsendesülés tipikus története! Mint a próféta, a böjt minket is arra szólít, hogy a zajos világot magunk mögött hagyva, engedjük, hogy a bentről szóló halk és szelíd hang megkérdezze tőlünk: „Mit csinálsz itt?”

A böjt lényege nem a hústilalom, hanem a csendvágó. Ha akarod, egyél, ha nem akarod, ne egyél húst, de mindenképp használd ki ezt a negyven napot arra, hogy egy kicsit felébredj a zajból, fordulj a csend felé, s így észrevedd Isten kérdező jelenlétét!

Ünnepi készülődés a Gondviselés székelykeresztúri irodájában

Az év egyik legizgalmasabb, várakozással teli időszaka számunkra már novemberben elkezdődött. Sérült fiataljainkkal nagy lelkesedéssel díszeket alkottunk, hogy jelen lehessünk a november 25-én megszervezett adventi vásáron a Berde Mózes Unitárius Gimnáziumban. Ez minden évben örömteli találkozásokkal és meghitt beszélgetésekkel ajándékoz meg bennünket.

A vallásórákon újra és újra előkerültek Jézus születésének szép történetei. A néptáncórákon karácsonyi népdalokkal gazdagítottuk az amúgy is tartalmas együttléteket. Időközben a babaklubba is beköltözött az ünnepvárás hangulata: a Kaláka együttes dallamai és a fiatalokkal készített kézműves dekorációk segítettek megteremteni a karácsony melegségét. Ez az időszak különösen bővelkedett ölelésekben, mosolyokban, kedves biztatásokban és az együttlét örömeiben.

December 4-én sérült fiataljainkhoz ellátogatott a Mikulás, Szabó Előd lelkész személyében. Az ajándékok mellett jókedvet, humort és sok nevetést hozott magával. Bár fiataljaink ismerik a Mikulás „igaz” történetét, mégis minden évben teljes szívvel átadják magukat a varázslatnak, és gyermeki örömmel fogadják őt.

December 11-én harmadik alkalommal került sor az Életfa Kör találkozójára, a Székelykeresztúri Unitárius Egyházközség és a Gondviselés Segélyszervezet közös szervezésében, ahova idősebb testvéreinket vártuk. A rendezvény különleges fényét a nemzedékek találkozása adta. Egyházközségünk lelkészei köszöntötték a szép számban megjelent résztvevőket, majd a biblia-magyarázat és az áhítat lelki mélységét dr. Lakatos Sándor lelkész, iskolaigazgató karácsonyi dalai gazdagították. Az alkalom során beszélgetésekkel idéztük fel a régmúlt karácsonyainak emlékeit. Régi karácsonyfadíszek, házi készítésű szaloncukor, sérült fiataljaink festette arany- és ezüstszerű diók gazdagították a hangulatot. Az együttlét végén a Berde Mózes Unitárius Gimnázium elsős tanulója Bartha Márta tanító irányításával dalszövegekkel és versekkel ajándékozták meg a jelenlévőket. Az esemény szeretetvendégséggel zárult.

Eközben lázasan készültünk a Székelykeresztúron 17. alkalommal megszervezett karácsonyi vásárra is. Hálával tekintettünk vissza arra, hogy a Gondviselés Segélyszervezet a kezdetektől fogva jelen volt a vásárokon, hol szervezőként, hol árusként, sokszor mindkét szerepben egyszerre. Fiataljaink az évek során gyermekekből ifjakká cseperedtek, de lelkesedésük és izgalmaik mit sem változott. A vásárt követő héten, december 17-én évzáró eseményen vettünk részt, ahol együtt ünnepeltük a sikeres vásárokat és az elmúlt év áldásait. Ezúton is hálával köszönjük mindazoknak, akik munkánkat támogatják és bizalmukkal segítik. Az évzáró alkalom részeként decemberi áhítatunkat is megtartottuk, amelyen Bartha Alpár lelkész hívott imádságra és elcsendesedésre. Arra emlékeztetett bennünket, hogy Isten országa nem távoli valóság, hanem bennünk él. Az ünnepet nem siettetni vagy késleltetni kell, hanem engedni, hogy a maga idejében érkezzen meg.

December 18-án az Órangyal program keretében ünnepi alkalomra vártuk a Súlyosan Fogyatékos Gyermekek Elhelyező Központjának lakóit. Kézműves foglalkozásokkal és közös zenéléssel hangolódtunk az ünnepre. A karácsonyi koncertet a Berde Mózes Unitárius Gimnázium diákjaiból összeállt Székelykeresztúri Unitárius Ifjúsági Zenekar mutatta be László Attila énekvezér irányításával.

Hálattal szívvel köszönjük a Székelykeresztúri Unitárius Egyházközségnek, hogy nemcsak az adventi időszakban, hanem az év minden napján számíthatunk támogatásukra. Kívánjuk, hogy e gyümölcsöző együttműködés a következő esztendőben is tovább éljen és jó termést hozzon mindannyiunk számára.

| DEÁK RÉKA

Karácsonyi csoda Erdővidéken – amikor az összefogás ünnepet terem

Karácsony közeledtével Erdővidéken ismét bebizonyosodott, hogy az igazi ünnep nem a csillogásról, hanem az odafigyelésről és az emberi jóságról szól. A kolozsvári Codespring szoftverfejlesztő cég munkatársai idén is pénzt gyűjtöttek és útra keltek, hogy örömet vigyenek oda, ahol arra a legnagyobb szükség van.

Harminchárom hátrányos helyzetű gyermek részesült ajándékcsomagban Felsőrákoson. Sok gyermekhez december elején még a Mikulás sem jutott el, így az ajándékok valódi meglepetést és hatalmas örömet jelentettek számukra. A dobozokban meleg ruhák, bakancsok, játékok (legó, baba, kisautó), édességek és számos apró figyelmesség lapult. A felsőrákosi óvoda és iskola látogatása mellett a Codespring munkatársai további hét iskolát is támogatnak papír- és író-

szerekkel. Az adományozó csapat a Hídvégi Idősek Otthonába is ellátogatott, ahol az ajándékok mellett a személyes jelenlét volt a legnagyobb érték. A rövid beszélgetések, a mosolyok és a meghitt pillanatok mind emlékeztettek arra, mit jelent valójában az ünnep. Az otthon lakói mozgásfejlesztő eszközöket, vérnyomás- és hőmérőket, masszázsgépeket, egy nagy méretű televíziót, valamint kisebb élelmiszersomagokat kaptak.

A program megvalósításában kiemelt szerepet vállalt a Gondviselés Segélyszervezet, amelynek közreműködésével a segítség célba érhetett. E példaértékű együttműködés bizonyítja, hogy összefogással valódi változást lehet elérni.

Hálás köszönet mindazoknak, akik adományaikkal, idejükkel és odafigyelésükkel hozzájárultak ahhoz, hogy Erdővidéken idén is sokak számára valódi karácsonyi csoda szülessen.

| FERENCZ TÍMEA ESZTER

Idén karácsonykor is megvalósult a németországi johannita lovagrend által szervezett karácsonyi tehergépkocsi segélyakció (németül: *Weihnachtstrucker*). Ennek eredményeként – a társszervező Lókodi Ifjúsági Alapítvány székhelyén – 2500 segélycsomagot és további 500 kg élelmiszert vehettünk át tőlük, s adhattunk tovább az unitárius egyházközösségek és partnerszervezeteink képviselőinek. A tartós élelmiszereket és tisztálkodási szereket tartalmazó segélycsomagok – rászoruló személyeknek történő – kiosztására nyolc erdélyi megye 135 településén került sor. Az ő nevükben is köszönetet nyilvánítunk a németországi adományozóknak, szervezőknek és az önkéntesként jótékonykodó tehergépkocsi-vezetőknek.

Farsangi barangolás

DIMÉNY CSILLA JÚLIA

Minden korosztály számára öröm és élményforrás lehet.

Az újévi ünnepnapok után vízkereszt napjával, január hatodikával veszi kezdetét a vidám farsang. Ez az örömteli időszak a húsvét előtti negyvennapos böjt kezdetéig, húshagyókeddig tart. Farsang idején bárkivé vagy bármivé válhatunk, mivel a jelmezbe bújás alkalmat ad az átváltozás-átlényegülés megélésére, amely minden korosztály számára öröm és élményforrás lehet – tartja Bajzáth Mária mesepedagógus.

Már az ókorban is jellemző volt, hogy a tavaszvárást színes ünnepekkel tarkították és ilyenkor szívesen öltöztek jelmezekbe. Miután

az ősi ünnep keresztény tartalmat is nyert, a német eredetű tradíciókat is őrző farsangi ünnepek nagy népszerűsége tettek szert. Ennek köszönhetően számos népi hagyomány alakult ki. Magyarországon a legismertebb a mohácsi busójárás, míg nálunk például a torokói farsangtemetés. Az idők folyamán jókívánságmondó, adománygyűjtő szokások is kialakultak. A farsangi hagyományoknak fontos szerepük volt a párválasztásban is: a lányok virágbokrétát adtak annak a legénynek, aki szívüknek kedves volt, aki aztán a farsangvasárnap bálban ezzel a kalapjára tűzött virággal jelent meg. Érdekességként még érdemes megemlíteni a farsanghétfőn szervezett *asszonyfarsangot* is. A jellegzetes farsangi menühöz tartoznak a bőséges, húsos levesek (a gulyás vagy babgulyás), a borral sült, úgynevezett „részeses” húsok. Azonban nem járhat le egyetlen farsangi multság vagy akár egyházközségi szeretetvendégség sem a szintén hagyományosnak számító süteményünk, a fánk, vagyis a pánkó nélkül. A pánkó akkor sikerül igazán jól, ha sütéskor jól felnő és belül lyukas lesz, hogy barack- vagy más lekvárral töltve tegyük még gazdagabbá, még finomabbá. Almával vagy tehéntúróval készült változata is kedvenc csemegénk. Az amerikai fánknak kiszúrták a közepét, hogy könnyebben átsüljön, majd cukormázzal vonták be. A szalagos fánk mellett asszonyaink képviselőfánkot, csörögét és forgácsfánkot is készítenek, hiszen ahány ház, annyi szokás.

Nőszövetségeinkben is közös fánksütéssel, teaest szervezésével, tombolával vagy farsang utolsó vasárnapján, az istentiszteletet követően mulatsággal ünnepelnek, esetleg előadásokat tartanak a farsangi szokásokról, megszervezik a hagyományos kosaras bált, vendégül látják más nőszövetségek tagjait, egyes nőszövetségben pedig jelmezbe is öltöznek és egy-egy verssel, énekkel mutatkoznak be, közösen kabaréjeleneteket néznek meg.

A farsangi multságnak közösségépítő és -erősítő szerepe van, hiszen együtt részesülünk a vidámság perceiben.

Egy-két dolog

IFJ. MEZEI CSABA

*Újra beköszönt
életünkbe a meg-
szokás, de azért
óvakodjunk a
közönytől!*

Már rég porosodnak a díszek a padláson, üresség tátong az egykori karácsonyfa helyén, még a legszárazabb diós tészta is elfogyott. A pezsgős poharak a vitrinben pihennek, csend van a nappaliban, és a borzalmas felismerés: vége az ünnepnek, nyakunkon az új év! Vár ránk a munka, a tanulás, a felelősség! Na, de azért mégsem olyan vészes a helyzetünk, hiszen már el is telt egy hónap, és látszólag nem dőlt össze a világ. Lassan minden a helyére kerül, és újra beköszönt életünkbe a megszokás, de azért óvakodjunk a közönytől!

Valahogy úgy alakult, hogy 458 évvel ezelőtt pont januárban került sor arra az országgyűlésre, amelyen kimondták a vallásszabadság törvényét. Így minden év elején megemlékezhetünk arról a jelentős eseményről, amely a mai napig meghatározza egyházunkat és ifjúsági egyletünk önazonosságát. Meggyőződésünk szerint a lelkiismereti szabadság minden ember alapvető joga, és mint ilyen, az egyletes világban is ezzel a szellemiséggel próbálunk együtt, közösen munkálkodni. Ezt a szellemiséget nem lehet tankönyvekben tanítani, sem gyakorlat által elsajátítani. Ehhez türelem, együttérzés és szeretet kell. Lehet, hogy egy kicsit nagy kérés a türelem a „mostakarom” ifjúságától, de tudom, hogy mélyen ott van bennetek valahol. Ugyanis mérhetetlen türelem kell ahhoz, hogy egymást ne csak meghalljátok, hanem meg is hallgassátok. Hiszem, hogy ott van bennetek az együttérzés és a szeretet, mert ez jellemzi a legjobban az egyle-

tünket. Az a megértő, szeretetteljes tudat, hogy mindenkinek helye van, a maga gondolkodásával, a maga egyéniségével és a maga folytonosan alakuló és fejlődő hitével.

Már szinte minden megvan bennetek, hogy „megváltsátok a világot”, de azért mégis van egy-két dolog, amit érdemes tisztázni. Mindenekelőtt ismernetek kell gondolataitokat és vágyaitokat ahhoz, hogy biztos célt tudjatok kitűzni magatok elé. Ismernetek kell egymást, hogy bajtársak és munkatársak lehessetek. Tudnotok kell, hogyan segíthetitek a közösségeket, hogyan működik az egylet, hogyan kell rendezvényeket szervezni, hogyan kell együtt dolgozni másokkal, hogyan lehet konfliktusokat kezelni.

Többek között ezért hoztuk létre számotokra az egyletegyetememet. Azt az ifjúsági képzést, amely túlmutat az egyszerű, unalmas iskolai órákon, túlmutat a tiktokos „life coach-okon” és MI-vel generált bölcseségeken! Mert itt nem csak tanultok, hanem tanítotok is, a saját sikereitekkel és kudarcaitokkal, a saját kérdéseitekkel és válaszaikkal. Itt az esélyetek, hogy ti is okos, tudatos és meghatározó részei legyetek ennek az egyletnek! Itt az esélyetek, hogy valami maradandót alkossatok, ami szép, ami értékes. Valamit, amire majd évek után is büszkék lehetek!

Fontosak vagytok nekünk! Fontos a tudásotok! Fontosak a képességeitek! Tudjuk, hogy megvan mindegyikőtökben az, ami szükséges ahhoz, hogy a világban levő szeretetet és jóságot együtt növeljük. Tudjuk, hogy veletek és általatok szebb és jobb lehet ez az egylet.

Egyházunk hírei

Kolozsváron talákoztak az unitárius egyház felügyelőkondnoki

A január 12-én tartott év eleji egyeztetésen a főgondnokok és felügyelőkondnokok áttekintették az elmúlt időszak tapasztalatait, és kijelölték a közös munka fő irányait. Kiértékelték a Magyar Unitárius Egyház kétnapos egyetemes gondnoki találkozóját is, amelyet november végén Szé-

kelykeresztúron és Sós-kúton tartottak. A közös gondolkodás megerősítette, hogy a megosztott tapasztalatok és jó gyakorlatok tudatosabb beépítése, a közösségépítés és az együttműködés erősítése a jövőben is kiemelt feladata marad a gondnoki szolgálatnak.

Ünnepi megemlékezések a vallásszabadság napján Tordán és Kolozsváron

Január 13-án a vallásszabadság törvénye elfogadásának és az egyház megalakulásának 458. évfordulója alkalmából szervezett ünnepi programsorozatra két helyszínen került sor.

A tordai unitárius templomban tartott ünnepi istentiszteleten Józsa István Lajos helyi lelkész előfóhásza után a magyarországi egyházkerület püspöki helynöke és az erdélyi egyházkörök esperesei az alapvető unitárius hitelveknek adtak hangot.

A szószéki szolgálatot Lőrinczi Levente kissolyosi és Péterfi Ágnes sepsiszentgyörgyi unitárius lelkészek végezték. Lőrinczi Levente imádsá-

gában hálát adott Isten gondviseléséért és a vallásszabadság örökségéért, tisztánlátást, bölcsességet és cselekvő szeretetet kért a jelen kihívásai között élő közösségek számára. Péterfi Ágnes szószéki beszédében az egyház több évszázados történetét az építés képével értelmezte, rámutatott arra, hogy minden nemzedék felelőssége megvizsgálni, miként épít tovább a Krisztusban megvetett alapra, és hogy a vallásszabadság öröksége csak tudatos, hiteles és cselekvő hittel válhat élő valósággá a jelenben is. Kovács

István püspök ünnepi beszédében az 1568. évi tordai országgyűlés vallásügyi határozatát történeti összefüggéseiben értelmezte, hangsúlyozta, hogy a vallásszabadság olyan érték, amely évszázadokon át megőrizte irányt mutató erejét, miszerint e hagyomány küldetése ma is az igazság sallangmentes, hiteles megfogalmazása egy változó és kiszámíthatatlan világban.

A himnusz eléneklése után az ünneplő gyülekezet közösen vonult át a vallásszabadság emlékművéhez, ahol koszorúzással rőtta le tiszteletét, ahol András Benedek főjegyző mondott ünnepi beszédet.

Kolozsváron a 17 órakor kezdődött istentiszteleten Rácz Norbert Zsolt helyi lelkész köszöntötte az ünneplőket, majd a keresztény testvérfelekezetek és más vallások képviselőinek üzenetei hangzottak el. Szentírási idézeteket szólaltatott meg Claudiu-Lucian Pop, a Román Görögkatolikus Egyház nagyérseke, Kolombán Vilmos József, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke, Fehér Attila, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház egyházkerületi főtanácsosa, Bójte Csongor, a Gyulafehérvári Római Katolikus Érsekség képviselőjében, valamint Dumitru Boca román ortodox püspöki vikárius. A nem keresztény felekezetek részéről Murat Yusuf fő-

mufti a Koránból, Yoshinori Shinohara japán buddhista lelkész, a Religions for Peace nemzetközi szervezet főtitkára pedig a Lótusz Szútrából olvasott fel.

Mátéfi Timea énlaki lelkész előfohászában hangsúlyozta, hogy a ma természetesnek tűnő szabadság és együttélés nem volt mindig magától értetődő. Imádságában felidézte a vallási és közösségi nyitás történeti útját, Isten megszólíthatóságának sokféleségét, valamint azt, hogy a hit és az evangélium nem kisajátítható, hanem közösségben hordozott küldetés.

Solymosi Alpár csíkszeredai lelkész, esperes szószerzői beszédének központi üzenete az újjászületés volt, amely Jézus Nikodémussal folytatott beszélgetésén keresztül jelent meg mint személyes és közösségi tapasztalat. A szónok hangsúlyozta, hogy az újjászületés nem a múlt megtagadása, hanem a lélek megérintettsége, amely képessé tesz Isten országának meglátására, és amely az egyház valódi erejének forrása.

Az ünnepi alkalom keretében átadták a Magyar Unitárius Egyház János Zsigmond-díját, amelyet idén Balázs Mihály irodalomtörténész, a Szegedi Tudományegyetem emeritus professzora vehetett át. A díjazottat Kovács Sándor, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet rektora méltatta, bemutatva szakmai életútját, az unitárius szellemi örökség kutatása és értelmezése terén végzett munkásságát.

Nicușor Dan államfő a vallásszabadság napja alkalmából ünnepi üzenetet fogalmazott meg, amelyet Jobbágy Júlia lelkész olvasott fel.

Köszöntőt mondott Ciprian-Vasile Olinici, Románia Egyházügyi Államtitkárságát vezető ál-

lamtitkár, Kelemen Hunor, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség elnöke, Yoshinori Shinohara japán buddhista lelkész.

Kovács István püspök záróbeszédében arra hívta fel a figyelmet, hogy a múlt felidézése nem öngazolás vagy idealizálás, hanem alázatos szembenézés önmagunkkal és küldetésünkkel. A püspök a jelen kihívásai közepette a küldetés újrafelfedezésére, a falak bontására és a szeretet útjának járására buzdított. Bejelentette továbbá, hogy a Magyar Unitárius Egyház a 2026-os esztendő – a küldetés éve mellett – Balázs Ferenc-emlékévvé nyilvánítja, születésének 125. évfordulója alkalmából. Az ünnepi alkalom koszorúzással zárult Dávid Ferenc szobránál, ahol Farkas Emőd főgondnok mondott beszédet, a vallásszabadság felelősségének hangsúlyozásával és a jövő iránti elköteleződés gondolatával zárva az ünnepi megemlékezést.

Az ünnepi alkalmat – akárcsak Kolozsváron – a Keresztúri NépzeneTanoda és a székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium diákjainak műsora gazdagította.

Románia államelnöke, Nicușor Dan üzenete a tordai ediktum megünneplése alkalmával

A kolozsvári unitárius templomban, 2026. január 13-án tartott ünnepségre

Az Erdélyi Országgyűlés által 1568-ban elfogadott tordai ediktum mind Erdély, mind Európa számára lefektette a példaértékű vallási együttélés alapjait. Felekezeti jelentőségén túl az ediktum a közös felelősségvállalás olyan szemléletét fogalmazta meg, melyben a sokféleségben megvalósuló egység a szolidaritás, a stabilitás, a bizalom és a társadalmi béke alapjává vált.

A románok számára a tordai ediktum egy olyan történelmi modellt hívott életre, amely az etnikai, kulturális és vallási sokszínűség terében megvalósuló harmonikus együttélés példája. E hagyaték felidézése előtérbe állítja azokat az alapvető értékeket, amelyek egy érett, európai hivatásához hű társadalom számára nélkülözhetetlenek: a lelkiismereti szabadságot, a pluralizmust, a toleranciát és a másik iránti tiszteletet. A 16. századi erdélyi elit közös politikai akaratának kifejezéseként az ediktum józan

megoldást jelentett egy multietnikus és többfelekezetű állam politikai stabilitása érdekében.

Olyan személyiségek, mint Szapolyai János Zsigmond, aki felvállalta és kihirdette az ediktumot, vagy Dávid Ferenc, az erdélyi unitárius egyház alapítója és első püspöke, hozzájárultak egy kiváló szintézis kialakításához a politikai hatalom, a teológiai gondolkodás és a polgári felelősség között. Az ediktum békítő szemlélete korlátozta – a sajnálatos módon napjainkban is fenyegető – vallási szélsőségek túlkapásainak veszélyét.

A lelkiismereti szabadság, a másik hitének tisztelete és a felebarát iránti gondoskodás olyan keresztény értékek, amelyek az egyesült Európa alapjait képezik, s amelyekhez történelmünk és hivatásunk révén mi is tartozunk. Kötelességünk ezeket életben tartani, hogy felléphessünk az intolerancia, az idegengyűlölet, a tudatlanság táplálta erőszak vagy a vallás eszközzé tétele ellen.

A vallásszabadság tordai ediktum általi elismerésének 458. évfordulóján fontos újra felfedeznünk annak társadalmi jelentőségét is. A történelem őszinte szemlélete megmutatja, hogy bár az ediktum nem a vallásszabadság modern értelemben vett teljességét rögzítette, abban a korban

mégis döntő lépést jelentett a pluralizmus, az emberi méltóság és a lelkiismereti szabadság felé.

A kolozsvári unitárius templomban – e történelmi értékekkel, szépséggel és hittel áthatott helyen – arra kapunk meghívást, hogy felismerjük: a dogmatikai vagy etnikai különbözőségeken túlmenően léteznek olyan alapvető értékek, amelyek összekötnek bennünket, és amelyekre nyitott, méltányos, igazságos és demokratikus társadalom építhető.

„Hogyan alapozta meg Erdély a vallásszabadságot?”

A Mathias Corvinus Collegium *Transylvania Lectures* című sorozatának legutóbbi eseményén, január 14-én az 1568-as tordai országgyűlés történelmi jelentőségéről folyt beszélgetés Jaume de Marcos vallásközi párbeszéd-kutató, Kovács István, a Magyar Unitárius Egyház püspöke, valamint Rácz Norbert Zsolt unitárius lelkész részvételével.

Jaume de Marcos külső, európai történelmi nézőpontból értelmezte a tordai ediktumot. Rámutatott: a 16. századi Európa vallásháborúkkal terhelt világában különösen jelentős lépés volt az a gondolat, hogy a hit csak akkor lehet igaz, ha szabad, és hogy senkit sem szabad büntetni a

meggyőződéséért. Rácz Norbert Zsolt Erdély 16. századi társadalmi és politikai kontextusába helyezte a tordai ediktumot. Kiemelte: a fejedelemség soknemzetiségű, vallásilag sokszínű térként, két nagyhatalom szorításában próbálta elkerülni a belső konfliktusokat. A tordai döntés ezért nem csupán teológiai kérdés volt, hanem a béke megőrzésének eszköze is. Közönségkérdésre válaszolva megjegyezte: miközben Erdélyről a világban gyakran Drakula jut eszébe az embereknek, a tordai ediktum volt az, amely elsőként fogalmazta meg azokat az elveket, amelyekre később a modern demokráciák is épültek – mégis jóval kevesebben ismerik ezt az örökséget.

Kovács István püspök egyházi és egzisztenciális nézőpontból szolt a tordai örökségről, hangsúlyozva, hogy unitáriusként saját szolgálata és az egyház mai léte is közvetlen következménye az 1568-as döntésnek. A tordai határozat egyik legfontosabb üzenetének a közösségek megbecsülését nevezte: a gyülekezet joga megválasztani a maga lelkipásztorát, és ebbe sem világi, sem egyházi hatalom nem kényszeríthet bele. Megfogalmazása szerint: „A gyűlöletből gyűlölet lesz – az elfogadásból viszont elfogadás.” A szabadság tehát nem elszigetelődést jelent, hanem felelős kötődést, hiszen „valódi szabadság csak kapcsolódásban élhető meg.”

Az est összegzéseként a résztvevők egyetértettek abban, hogy a tordai ediktum nem mai értelemben vett vallásszabadságot jelentett, mégis korszakos lépés volt: olyan jogi és szellemi alapot teremtett, amely Erdélyt a vallási együttélés különleges terepévé tette. Ez abban is megmutatkozik, hogy míg Európa nagyvárosaiban jellemzően egyetlen felekezet uralta és uralja a történelmi városképet, Kolozsváron és Erdély több városában évszázadok óta több felekezet él és alkot együtt.

FARKAS IZOLDA

Kedves Gyermek és Felnőttek!

A *Közlöny* gyermekeknek szánt oldalain új feladatokkal, kalandokkal várunk benneteket. Ez év minden hónapján Jézus egy példázatával barátkozunk, és a példázathoz kapcsolódóan vannak feladatok rátok. A hónap kijelölt példázatát elolvashatjátok a Bibliából, vagy meghallgathatjátok az itt található QR-kód beszkenelésével, mely külön oldalra vezet. Ott megnézheted a példázathoz tartozó videót. Az oktatók, csoportvezetők számára további játékos feladatok is találhatóak. Ezeket a vallásórán és a vasárnapi iskolában lehet használni, de nem jár értük piros pont és nem számítanak bele a nyereségbe.

A februári hónap példázatát Máté evangéliumában találjátok: Mt 13,33.

A havi feladatokat három csoportra bontjuk:

1. Tanítványok közössége címmel olyan feladatokat találtok, amelyeket vallásórán vagy a vasárnapi iskolában együtt, jókedvűen oldhattok meg. Ha elkészültetek, a megoldásokat a csoportvezető küldi be a *Közlöny*nek. Minden beküldött feladatért piros pont jár, és az a csoport,

amelyik az év végéig a legtöbb piros pontot gyűjtötte össze, jutalmat kap.

2. Én, a tanítvány cím alatt egyéni feladatokat találtok, melyeket egyedül is meg tudtok fejteni, és ezek megoldását is havonta be lehet küldeni. A szabály ugyanaz: aki év végéig a legtöbb pontot gyűjtötte össze, jutalomban részesül.

A megfejtéseket a ven@unitarius.org e-mailcímen várjuk.

3. Útközben – ez állandó feladat. Minden hónapban kaptok a képből egy új darabot. Vágjátok ki, és illesszétek be a körvonalba, majd találjátok ki, melyik példázat rejti benne! Amikor decemberben összeáll a teljes kép, küldjétek el a rajzot szerkesztőségünkbe, és nyereség vár rátok. Jó gyűjtögetést és örömteli felfedezést kívánunk!

1. Tanítványok közössége

Kovácsprojekt

Karikázzátok be ceruzával a kovászt!

Mit gondoltok? A kovász különválasztható a kenyértől? Ha a kovász a szeretet, a szeretet különválasztható az embertől? Miért?

Legyetek kreatívak! Találjátok ki egy közös alkotást, amelyhez mindenki hoz otthonról egy apró hozzávalót. Amikor találkoztok, mindent összeraktok, és együtt hoztok létre valami újat. Például süthettek fánkot: mindenki hoz egy hozzávalót, majd együtt gyúrjátok és formázzátok a tésztát. Így meglátjátok, hogy sok kis hozzájárulásból közös munkával valami igazán jó születik. Készítsetek az alkotásról fotókollázst, küldjétek be, és a csapat **piros pontot kap**.

2. Én, a tanítvány

Találjátok meg!

Tíz szót rejtettünk el, keressétek meg azokat, a megfejtést pedig küldjétek el a

ven@unitarius.org

e-mail-címre!

I	V	Y	M	L	N	D	R	U	Z	S	Y
G	S	O	D	F	J	L	I	S	Z	T	B
K	T	T	K	A	H	P	O	U	V	B	Ú
E	G	E	E	Y	G	I	U	Z	Y	J	Z
M	A	K	N	N	T	A	J	H	G	É	A
E	D	N	Y	I	O	Z	S	P	L	Z	R
N	J	Ő	É	V	H	R	U	Z	R	U	Z
C	K	L	R	D	T	Y	S	M	T	S	T
E	F	T	E	R	Y	U	I	Z	M	V	Z
C	B	K	O	V	Á	S	Z	O	Á	R	Y
X	C	U	O	P	E	R	G	H	K	G	L
S	Z	E	R	E	T	E	T	J	B	H	A

Jakab Éva Fanni Lujza

Hópengés

*A hó fölött varázslat rebben,
titok ring a levegőben,
vakító fehérség csillan,
megül a fák tövén.*

*A szél halk zenét dúdol,
mintha régi álmod idézne,
s a zürzavar messzire tűnik,
mint ki dolgát feledte.*

*Magányos léptem koppan,
mégis valaki mellém áll.*

*Egy jó barát árnya kísér,
szelíd és biztató a száj.
A hópehelyek könnyű tánca
álmod sodor felém,
s a titok, amit a tél őriz,
lassan a szívemhez ér.
Ebben a fehér világban
minden lélegzet mese,
és érzem: a varázslat
bennem él, örökre!*

2. sor Végtelen óra!			Felada- tot ad Másod- perc jele		Hori- zontja ... Marino (állam)	Arrafelé rohan Kissé bomlik!		Itéletho- zó jogász Boltban található!	Téli verssorok „Városok, falvak szív- hangja hallik, /...” – az öt éve elhunyt Farkas Árpád költő <i>Alagutak</i> <i>a hóban</i> kötete címadó versének folytatása alakul ki a rejtvényben.			
1. sor Sport- szánkó	K							K				
			Orosz női név									
			3. sor			Ásványi fűszert A szélei- re mutat!				Magas- ból alá- hullott	Alakot előnytele- nül megváltoztat, deformál	
Az egyik apostol					Te és én Ameri- kai óri- áség				É		Ö	
Tág ellentéte Kerget												
		Felső végtag része	K					SS	Páros reform! Nyírerdő- ben van!			
Egy kicsit lefordul! Dalolt			Do, ..., mi Kifelé tart			Mobiljel- intenzitás Az egyik évszak						
							Kérdőív Muzsiká- ló masina					
Bóvli- darab!				5. sor					E		T	
4. sor	E			N	Leköt az elején! Kiejtett betű				Némileg ottfelejt! X.Y.F.			
Tápadag! ... Alighi- eri (olasz költő)						Követke- ző (angol) Japán pénznem				Félre! Közép- európai folyó		
Iskolai minősít- és										Sóhajtás Mi lesz veled, ...? (regény)		
Római 50 Falatozni készítet- ném		Járunk rajta Levelet postáz			Azonos irányba Üdítő ital					Néma ember! Üres rekesz!		
		,										
Kiloliter (röv.)			Liget hangzói Nagy fa- csoport			Viadal, tusa Buda... (főváros)						
							Kezdődő szerelem! Zivatar indul!				Tej- csepp! A juh himje	,
Nemzet- közi ... (szept. 21.) Belső- ázsiai nép volt					Nem azt, hanem ... Szén, jód vegyjele				Retek végei! Arany (francia)		Erőd belseje!	
Kambo- dzsai, lu- xembur- gi, német autó- jelzés	E			Ló korai életsza- kasza Hollófej!								
									E			

FEBRUÁR

2026 a küldetés éve

Művelt embernek alig lehet valami kellemesebb, mintha elbeszélteni hallja: hol és hogyan éltek, mit műveltek, mint éreztek és gondolkoztak ősei; alig nyújthat valaki becsesebb ajándékot, mintha kezébe ad egy fegyvert, ékszert, oklevelet, könyvet vagy más ereklyét, mely ősapja dicsőségének eszköze vagy bizonyítéka-, ősanja örömének, büszkeségének vagy szenvedésének tanuja volt. S a mi az egyes embernél természetes, az egészsnél, egy nemzetnél szükségképen való.

Részlet Kozma Ferenc (1844. február 17., Csekefalva – 1920. május 12., Kolozsvár) *Mythologiai elemek a székely népköltészet- és népéletben* című értekezéséből. A pedagógus és író a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja volt. Kolozsváron szerzett unitárius lelkészi oklevelet. 1870-ben a székelykeresztúri tanítóképző tanára, majd igazgatója. 1886-tól Kolozs vármegye tanfelügyelője, az Unitárius Kollégium felügyelő gondnoka.